

практичної конференції «Сучасні музеї центри збереження і популяризації історикокультурної спадщини». – Суми. 24-24 жовтня. 2019 р..

7. Логвиненко Ю.М., Мазуренко В.О., Медведєв І.А. Менеджмент організацій: навчальний посібник. / Ю.В.Логвиненко, В.О.Мазуренко, І.А.Медведєв // -Суми: СВС Панвсенко І.М. 2014. 192 с.
8. Макарова В.А., Макарова Л.А., Шейко В.К. Сумщина в долях трьох геніїв. / В.А. Макарова, Л.А. Макарова, В.К. Шейко: Літературно-художнє видання. –К.: ВД «Фолігрант», 2014. – 200с. : іл. Текст укр. та рос.
9. Медведєв І.А. Активізація розвитку туристично-рекреаційної галузі на місцевому рівні (на прикладі Тростянецької ОТГ Сумської обл). // Економіка, облік, фінанси та право: збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції. (Полтава, 24 жовтня 2019 р.): у 7ч. Полтава, ЦФЕНД, 2019. Ч. 7. 63с.
10. Охріменко М.Л. Витоки наші. Голос Кліо з теренів літописного Псла. / М.Л.Охріменко. – Суми: Триторія, 2018. -208с.
11. Сумщина в іменах. Енциклопедичний довідник. – Суми. Редакційно-видавничє об'єднання «АС-Медія» Сумський державний університет. 2003. – 608с.
12. Ukraine: Lietuvos epocha. 1320-1569 / Andrijs Blanka, Alfredas BumblauskasBorisa Cerkašas...[at al.] –Vilnia: Mokało ir enciklopedija leidybos centras, 2010.

REFERENCES

1. Antique. Art and Collectibles Magazine. No. 5 (113) 2019. -112s.
2. Alshwang A. Tchaikovsky. / A. Alswang - M.: Music., 1967. - 927 p.
3. Amosov O.Yu. Transformation of mechanisms of state regulation of the development economy. // Collection of scientific works of UADU under the President of Ukraine / State Administration and Local Self-Government. Issue 2/2001 Part II. For the title. ed. GI Mostovoy, GS Odintsovo. –X. RARRY WADU 2001 - 248p.
4. Bogaley D.I. History of Slobidska Ukraine. / D.I. Bogali. –X. Basis. 1999. -256s.
5. Balabanovich E. Chekhov and Tchaikovsky / E. Balabanovich. –M.: Moscow Worker. 1962. -420 p.
6. Bova Y.A., Medvedev I.A. Organizational measures for the development of museum work in the region (based on the example of Trostyanets OGS of Sumy region). Bova, I.A. Medvedev // Proceedings of the Second All-Ukrainian Scientific and Practical Conference "Contemporary Museums Centers for the Preservation and Promotion of Historic and Cultural Heritage". -Sumy. October 24-24. 2019
7. Logvinenko Y.M., Mazurenko V.A., Medvedev I.A. Organizations management: a textbook. / Yu.V.Logvinenko, V.O.Mazurenko, IA Medvedev // - Sums: SVS Panvsenko I.M. 2014. 192 p.
8. Makarova V.A., Makarova L.A., Sheiko V.K. Sumy in the fate of three geniuses. / VA Makarova, L.A. Makarova, V.K. Sheiko: Literary and Artistic Edition. –K.: Foligrant VD, 2014. - 200 p. : il. Text ukr. and grew up.
9. Medvedev I.A. Activation of the development of tourist and recreational industry at the local level (on the example of Trostyanets OTG of Sumy region). // Economics, accounting, finance and law: a collection of abstracts of an international scientific-practical conference. (Poltava, October 24, 2019): at 7am. Poltava, CFEND, 2019. Part 7. 63s.
10. Okhrimenko M.L. Our origins. Clío's voice from the grounds of the Chronicle Chronicle. / ML Okhrimenko. - Sums: Tritoria, 2018. -208p.
11. Summation in names. Encyclopedic Directory. - Sumy. AS-Media Editorial and Publishing Association of Sumy State University. 2003. - 608p.
12. Ukraine: Lietuvos epocha. 1320-1569 / Andrijs Blanka, Alfredas BumblauskasBorisa Cerkašas... [at al.] –Vilnia: Mokało ir encyclopedia of leidybos centras, 2010.

УДК 37.371

Бабенко Валентина,
Вільшанська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів
Вільшанської сільської ради Недригайлівського району,
Вільшана, Україна

ПРЕДМЕТНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ УЧНІВ ЯК КЛЮЧОВИЙ ОРІЄНТИР НАВЧАННЯ ІСТОРІЇ У ЗАГАЛЬНООСВІТНІЙ ШКОЛІ

В статті проаналізовано основні напрями та зміст формування конкретних історичних знань, розвиток критичного мислення, здатність розглядати суспільні явища в історичних умовах, осмислювати зв'язки між історією і сучасним життям.

Ключові слова: історичні компетентності, історичний час, простір, інформація, інтерпретація, оцінка історичних постатей.

Бабенко В.Д. Предметная компетентность учеников как ключевой ориентир обучения истории в общеобразовательной школе.

В статье проанализировано основное направления та содержание формирования конкретных исторических знаний, развитие критического мышления, способность рассматривать общественные явления в исторических условиях, осознать связь между историей и современной жизнью.

Ключевые слова: исторические компетентности, историческое время, пространство, информация, интерпретация, оценка исторических личностей.

Babenko V.D. Subject competency of pupils as a key guide line of history teaching in secondary school.

The article analyzes the main directions and content of the formation of specific historical knowledge, the development of critical thinking, the ability to view social phenomena in historical conditions, to understand the connections between history and modern life.

Key words: historical competence, historical time, space, information, evaluation of historical figures.

Постановка проблеми. У школі все починається з учителя. І хоча результати навчання і виховання залежать від трьох основних чинників: хто навчає, кого навчають, як навчають, - важко сказати, що найважливіше. Безумовно, величезною у справі виховання є роль учителя, його особистості. Змінюються умови і засоби виховання та незмінним залишається головне призначення педагога – навчити людину бути Людиною. Саме це велике завдання я вважаю основою своєї педагогічної діяльності.

Історія – це саме той предмет, який за уміле викладання дає невичерпні можливості. Але навчати лише за допомогою лише промов, якими захоплюючими вони не були, неможливо. Урок – не самоціль. Це інструмент виховання й розвитку, формування компетентної життєтворчої особистості, дзеркало загальної та педагогічної культури вчителя. Сучасний урок – урок демократичний. Він проводиться не для учнів, а разом з ними. Сучасний урок – це, перш за все, урок, на якому створено реальні умови для інтелектуального, соціального, морального становлення особистості учня, що дозволяє досягти високих результатів за визначеними метою та завданнями. Життєздатність, життєстійкість уроку пояснюється тим, що він являє собою живу, рухливу, процесуальну систему, що постійно змінюється й удосконалюється й у якій відбиваються всі різноманітні багатопланові сторони й моменти навчально-виховного процесу.

Три правила закладені в основі нової технології уроку. Перший: «Урок – це відкриття істини, пошук та розуміння її в спільній співпраці учителя та учня». Другий: «Урок є частиною життя дитини». Третій: «Людина на уроці завжди залишається найвищою цінністю, будучи у ролі цілі та ніколи не виступатиме в ролі засобу». В умовах модернізації освіти питання предметних компетентностей набуває особливого значення.

Мега даної теми: ознайомити з основними формами роботи по формуванню предметних компетенцій.

Аналіз останніх досліджень. Проблема формування ключових, предметних компетентностей учнів завжди була у центрі уваги українських науковців — Т. Байбери, Н. Бібік, О. Біди, С. Бондар, М. Вашуленка, І. Гудзик, Л. Коваль, О. Локшиної, О. Онопрієнко, О. Овчарук, О. Пометун, В. Власова, К. Пономарьової, О. Савченко, С. Трубочевої та ін. Вченими визначено зміст основних дефініцій «компетентність» та «компетенція», здійснено порівняльну характеристику ключових компетентностей в європейських освітніх системах та розглянуто методичні аспекти формування в школярів компетентностей та компетенцій. [2, с.7]

Виклад основного матеріалу. Яким же має бути сучасний урок? Які його ознаки, чим він повинен відрізнятися від уроків, які ще використовуються зараз у педагогічній практиці, але вже не задовольняють у повній мірі вимоги навчальних досягнень учнів? Чи може сучасний урок бути радісним і цікавим для учнів? Чи може він розкрити творчий потенціал особистості, поставивши її в ситуацію морального вибору й підготувати до самостійного рішення? Досвід доводить, що може, однак лише за умови, якщо процес навчання перевести на інноваційну основу шляхом перебудови педагогічної технології самого вчителя і навчальної технології учня, змінивши сам підхід до здобуття знань.

У своїй роботі користуюся такими заповідями:

1. Кожна дитина талановита.
2. Кожна дитина має право на помилку.
3. Кожна дитина має право на вільний творчий пошук.

Сучасна школа покликана застосовувати модель навчання, яка будується на діалогових формах спілкування, взаємодії. Такою моделлю навчання є інтерактивне навчання. Суть інтерактивного навчання полягає в тому, що навчальний процес відбувається за умови постійної взаємодії всіх учнів. Це взаємонавчання (групове, колективне, навчання у співпраці), де вчитель і учні є рівноцінними суб'єктами навчання. Під час такого навчання діти вчаться бути демократичними, спілкуватися з іншими людьми, критично мислити, приймати зважені рішення.

Використовуючи структуру інтерактивного уроку, значну увагу приділяю кожному його етапу. Безперечно, нав'язувати готові істини набагато простіше, ніж шукати їх на уроках, де застосовуються інтерактивні технології, але творити – це вбивати байдужість, і якщо серед блакитних, сірих, карих очей немає байдужих, - це вже результат роботи. Такі уроки вгамовують «емоційний голод» дітей. Адже емоції є тим джерелом, що живить розум.

Формування компетентностей учнів у процесі навчання історії, побудовані на основі інноваційних педагогічних підходів, сприяє розвитку предметних так і ключових компетентностей. В учнів основної школи формуємо складники історичної компетентності, а саме: хронологічні, просторові, логічні, інформаційні і аксіологічні.

Хронологічні вміння є складником історичної компетентності. Знайомство з хронологією є одним з перших кроків вивчення історії, адже історія неможлива поза часом: лише встановивши час тих або тих подій та їх послідовність, історики здатні не тільки з'ясувати зв'язок з попередніми та наступними подіями, визначити причини й наслідки, виявити закономірності, а й відтворити істинний перебіг події, реконструювати минуле. хронологія — це специфічна проблема методики історії, оскільки жодній іншій предметній методиці питання засвоєння хронології не притаманне.

Формування хронологічних уявлень, тобто відображення у свідомості учнів послідовності, тривалості та синхронності перебігу історичних подій, явищ, процесів, відтворення образів минулого, пов'язаних із характеристикою часу події, вважаю однією з найважливіших умов для розвитку історичного мислення учнів. Уміння учнів локалізувати історичні факти (об'єкти) в часі є обов'язковим умінням, що формується під час навчання історії. Отже, робота з вивчення й використання хронології має бути органічним елементом у загальній системі навчання історії; її слід планувати на всіх етапах навчального процесу — від початкового (ознайомлювального) вивчення матеріалу до його закріплення, повторення, узагальнення й оперування ним. Цестосується як 5–6 класів, так і наступних. Хронологічні вміння — це способи роботи з історичними датами подій, за допомогою яких учні локалізують та систематизують факти минулого в часі. З-поміж хронологічних умінь доречно визначити базові уміння, що складають основу хронологічного складника предметної компетентності.

Необхідно відмітити, що з метою формування хронологічних умінь, окрім прийомів роботи з лінією часу, традиційно використовую хронологічні, синхронні, тематичні таблиці. Практикую модифікацію хронологічної таблиці, а саме співвіднесення історичного діяча з певним періодом на історичних сходинок. Наприклад: « Розмістіть на «хронологічних сходинок» імена князів Русі-України». Якщо так само в хронологічні сходинок впишемо імена гетьманів Правобережної та Лівобережної України доби Руїни, то отримаємо «синхронні сходинок». Люблять учні розв'язувати кросдати. [2, с. 52].

В 6 класі учні зацікавлено упорядковують шкалу часу, а саме: а) установити правильну послідовність подій; б) назвати час, коли відбувалися зазначені події; в) добрати з історії раніше вивчених цивілізацій події, що відбувалися одночасно зі вказаними на шкалі часу та укласти синхронічну таблицю; г) придумати задачі на лічбу часу, використовуючи елементи з різних шкал часу, д) виправити помилку в онлайн- вправі; ж) назвати дати, які варто вписати в сегментах кожної шкали й запропонувати 2-3 задачі на лічбу часу.

В 7 - 8 класі учні розв'язують:

а) завдання на співвіднесення подій та дат (дат та подій); подій (або дат) зі століттям (або тисячоліттям), його початком (чи половиною) та кінцем;

б) завдання на встановлення тривалості одій, віддаленості їх від сьогодення;

в) завдання на визначення та групування дат на основі певних (наведених) подій, явищ, процесів; на співвіднесення дат з явищем та / або процесом. наприклад: за датами встановіть події з історії лицько-волинсько ї держави: 1199 р., 1238 р., 1223 р., 1241 р., 1253 р., 1340 р., 1349 р.

Визначте принцип утворення хронологічного ланцюжка й викресліть зайву дату: 1239–1241 pp.; 1264–1301 pp.; 1301–1308 pp.; 1325–1340 pp. Своєю думку обгрунтуйте.

8 клас:

а) у які роки було укладено договори між іноземними державами, що стосувалися українських земель? 1. 1648 р. 2. 1654 р. 3. 1667 р. 4. 1681 р. 5. 1686 р.

б) установіть відповідність між іменами історичних діячів та роками, коли відбулися події, у яких вони брали участь;

в) установіть відповідність між портретами історичних діячів та датами подій, очевидцями яких вони були, посідаючи найвищі посади в Гетьманщині. гГ) У які роки було створено перші українські політичні партії? 1. 1862 р. 2. 1873 р. 3. 1890 р. 4. 1892 р. 5 1899 р. 6 1900 р.

Специфіку історії як шкільного предмета визначають, окрім хронологічних, ще й просторові уявлення, адже в історії події розглядаємо і в часі, і в просторі. Тож якщо хронологія локалізує історичні факти в часі, то історичні карти мають на меті їх локалізацію в просторі. Просторові уявлення в навчанні історії — це відтворений у свідомості учнів картинний чи умовно-графічний образ місцезосташування історико-географічних об'єктів та фактів, що їх вивчають учні. Карта справляє належний навчальний ефект, її слід послідовно й систематично використовувати на всіх етапах навчального процесу. За спостереженнями психологів, навіть побіжний погляд на карту залишає по собі певний «слід». У пам'яті поступово накопичуються й закріплюються зорові образи обрисів кордонів, традиційні кольори держав. Процес цей відбувається без вольових зусиль, не послабляючи уваги до об'єкта, на якому в цей момент зосереджена свідомість[2,с. 81].

У 7–9 класах історичній карті відведено роль одного з найважливіших засобів здобуття історичних знань та інтерпретації, реконструкції й пояснення історичного процесу, а також розвитку критичного мислення учнів. Тож для формування просторової компетентності важливо, щоб картографічні засоби навчання під час сприйняття й осмислення нового навчального матеріалу на уроці використовувалися не для ілюстрації розповіді вчителя або тексту підручника, а є першими носіями нових навчальних знань.

Відпрацювання картографічних умінь формують та вдосконалюють в процесі виконання типових пізнавальних завдань: а) завдання на локалізацію історичних фактів та історико-географічних об'єктів за їх словесним описом; б) завдання на локалізацію на карті історичних фактів та історико-географічних об'єктів, що поєднуються зі словесним описом або поясненням; в) завдання на аналіз та узагальнення змісту історичної карти: виявлення історичних фактів (подій, явищ, процесів) та історико-географічних об'єктів; г) завдання на порівняння геополітичних ситуацій, виявлення змін; д) завдання на з'ясування впливу географічного середовища на історичний розвиток.

Інформаційну компетентність формують через вміння учнів працювати з джерелами історичної інформації; критично аналізувати й оцінювати історичні джерела, виявляти тенденційну інформацію та пояснювати її необ'єктивність; користуватись довідковою літературою, Інтернетом тощо для самостійного пошуку інформації; самостійно інтерпретувати зміст історичних джерел та відбиті в них історичні факти, явища, події; оцінювати, порівнювати, пояснювати факти і явища дійсності на основі інформації, отриманої з різних джерел знань; розрізняти інші погляди, визнавати та сприймати цю різноманітність.

Наприклад:

1. Підготуйте коротке повідомлення про одну з визначних пам'яток чи досягнень української культури першої половини XIX століття.

2. Визначити за «Повчанням дітям», «Словом о полку Ігоревім» та іншими доступними джерелами характерні для Володимира Мономаха, Ярослава Осмомисла, Ігоря Святославовича вчинки і риси характеру, а також ставлення до цього князя його сучасників, висловити та обґрунтувати власну думку про цього князя.

3. Самостійно інтерпретувати зміст історичних джерел та відбиті в них історичні факти, явища, події.

Наприклад:

1) порівняйте документи і визначте, хто з авторів описує події більш об'єктивно. Чому ви так вважаєте?

2) визначити за доступними джерелами роль і вплив християнської релігії й церкви в житті давньоукраїнського суспільства;

Логічний компонент історичної компетентності учня передбачає його здатність аналізувати, пояснювати історичні факти, формулювати теоретичні поняття і зв'язки, положення, концепції.

Організація інтерактивного навчання передбачає моделювання життєвих ситуацій, використання рольових ігор, спільне вирішення проблеми на основі аналізу обставин та відповідної ситуації. Воно ефективно сприяє формуванню умінь і навичок, створенню атмосфери співробітництва, взаємодії.

Формуючи логічну компетентність навчають аналізувати, пояснювати історичні факти, формулювати теоретичні поняття, положення, концепції; аналізувати, синтезувати й узагальнювати значний обсяг інформації в певній системі; користуватися науковою термінологією; застосовувати поняття як інструмент пізнання нового; визначати роль людського фактора в історії, давати всебічну характеристику історичних особистостей, розкривати внутрішні мотиви їхніх дій, створювати політичні й історичні портрети; визначати причини, сутність, наслідки та значення історичних-явищ і подій; проводити нескладні дослідження.

В своїй педагогічній практиці я застосовую такі форми роботи: етап мотивації навчальної діяльності: місткий кошик, ребус, шифри, притча, влучна цитата; етап актуалізації опорних знань: трикрокове інтерв'ю, бліц-5, знайди помилки, знайди зайвого, розшифруй анаграму, хмаринки творчості, історична хронологія, кросворд навпаки, так чи ні, низка намиста, гостини у Квінтіліана, реставрація, магічний квадрат, створити карту знань про діяча, чиста дошка, виграй у лотарею, несподівані питання, розташувати вказані словосполучення за принципом «причина –наслідок», заповнити пропуски у тексті, історичні оповідки, історична абетка, історичний ланцюг, відгадай термін, аукціон імен, використання онлайн – тексту; етап сприйняття та усвідомлення навчального матеріалу: робота в парах, групах, тонкі і товсті запитання, асоціативний куш, займи позицію, метод «Прес», запитайте в автора, Т- таблиця, метод ПМЦ, прийом фішбоун; етап систематизації та узагальнення навчального матеріалу: ПОПС формула (П –позиція, О –обґрунтування, П – приклад, С – судження), сенкан, четвертий зайвий, логічний ряд, пошуковий запит, історія в зображеннях, кроссенс, біла ворона, зашифроване поняття.

Щоб сформувати аксіологічну компетентність, прикладаю зусилля, щоб мої учні вміли формулювати версії й оцінки історичного руху та розвитку, порівнювати, пояснювати, узагальнювати та критично оцінювати факти й діяльність осіб, спираючись на набуті знання, власну систему цінностей; виявляти суперечності в позиціях, різні інтереси, потреби соціальних груп і окремих осіб та їх роль в історичному процесі, тенденції й напрями історичного розвитку; оцінювати різні версії й думки про минулі історичні події, визнаючи, що деякі джерела можуть бути необ'єктивними.

Практикують учням такі завдання:

1. Чому майже всім гетьманам II половини XVII ст. судилася передчасна або фізична (І.Виговський, П.Тетеря, Ю.Хмельницький) або політична (П.Дорошенко, Д.Многogрішний, І.Самойлович) смерть?

2. Серед істориків поширена думка, що І.Мазепу протягом кількох століть не славили за те, за що вшанували Б.Хмельницького за повстання проти іноземного поневолення. Чи згодні ви з цим порівнянням? Відповідь аргументуйте.

3. Висловіть ставлення до міркування Г.Сковороди: «Живуть на землі такі, що не мислять ні про що, крім збагатитися, наїстися, одягнутися.»

4. Що таке Петро I: чудо чи чудовисько? Чи були реформи неминучими?

5. Як ви розумієте прислів'я «Від Богдана до Івана не було гетьмана»?

Формування життєвих компетентностей повинно стати стратегічною метою для вчителя. Водночас досягнення стратегічної мети неможливе без здійснення проміжних цілей, якими є предметні компетентності, що у них ключові набувають конкретизації та свого практичного втілення. Готуючись до кожного уроку ставлю завдання формувати предметні компетентності як засіб розвитку ключових. Роль особистості в історії важко переоцінити. В будь-яку епоху і в будь-якій країні видатні особистості очолювали повстання, революції, національно-визвольні війни, проводили реформи та розвивали духовність і культуру. Ці люди не тільки очолювали народ, але своїми активними діями втілювали в життя прагнення народних мас. Геній Т. Шевченка та Б. Хмельницького чи інших видатних особистостей, з'являється не раптово, а визріває в народі і з'являється у найбільш відповідальний для нації момент історії. Саме людина з її внутрішнім світом, емоціями і переживаннями, надіями та розчаруваннями, поразками і перемогами є найбільшою цінністю навіть у сучасному інформаційному суспільстві.

Окрім державних діячів, велику роль у розвитку культури України та формуванні української нації відіграли видатні письменники, поети, філософи та інші діячі культури. Ці особи зробили внесок і у світову культуру, тому вивчення їх діяльності має велике пізнавальне і виховне значення. Тому велику увагу приділяю вивченню ролі особистості в історії, під час якого учні опрацьовують велику кількість джерел, досліджують процес формування особистості, її вплив на хід історії, що сприяє розвитку життєвих компетентностей учнів.

Висновки. Таким чином, розглянувши основні напрями та зміст формування предметних компетентностей можемо константувати, що навчальний процес відбувається тільки шляхом постійної, активної взаємодії усіх учнів. Головними в процесі навчання є зв'язки між учнями, їхня взаємодія та співпраця. Результати досягаються взаємними зусиллями учасників процесу навчання, учні беруть на себе відповідальність за результати навчання. В умовах реформування освіти, учителю необхідно визначити не тільки те, яка навчальна інформація буде засвоєна на уроці, а й на якому рівні. Важливо формувати життєві компетентності у здобувачів освіти. Пам'ятати, що можливості уроку невичерпні та сила його чарівні. Кожен урок – це крок до дозрівання інтелекту учня, цеглина в основі чарівного будинку, на ім'я Розвиток і Знання, без яких неможлива розумна, діяльна людина – творець.

ЛІТЕРАТУРА

1. Мокрогуз О.П. Інноваційні технології. Харків: ПП «Триада+», 2007. 190 с.
2. Пометун О.І., Гупан Н.М., Власов В.С., Компетентісно орієнтована методика навчання історії в основній школі: методичний посібник. Київ: ТОВ «КОНВІ ПРІНТ», 2018. 208 с.
3. Пометун О.І., Пироженко Л.І., Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання. Київ: «Видавництво А.С.К.», 2004. 191 с.

REFERENCES

1. Mokroguz OP Innovative technologies. Kharkiv: PE "Triad +", 2007. 190 p.
2. Pometun OI, Gupan NM, Vlasov VS, Competently oriented methodology of teaching history in primary school: a methodical manual. Kyiv: CONVI PRINT LLC, 2018. 208 p.
3. Pometun OI, Pyrozhenko LI, Modern lesson. Interactive learning technologies. Kiev: ASK Publishing House, 2004. 191 p.

УДК 908:371.3

Дегтярьов Вадим,
студент ННІ історії та філософії
СумДПУ імені А.С. Макаренка,
м. Суми, Україна

ДО ПИТАННЯ КРАЄЗНАВЧОЇ РОБОТИ НА УРОКАХ ІСТОРІЇ

У статті досліджено питання краєзнавчої роботи в контексті навчально-виховної діяльності на уроці історії. Розглянуто процес вивчення історії та культури рідного краю як метод розширення світогляду школяра і засіб формування почуттів патріотизму, причетності до історії в цілому. Висвітлено основні принципи та вимоги, які необхідні для проведення даного виду робіт.

Ключові слова: краєзнавство, навчання, виховання, урок історії, регіон.

Дегтярьов В. К вопросу краеведческой работы на уроках истории. В статье исследованы вопросы краеведческой работы в контексте учебной деятельности на уроке истории. Рассмотрено процесс изучения истории и культуры родного края как метод расширения кругозора школьника и средство формирования чувства патриотизма, причастности к истории в целом. Освещены основные принципы и требования, которые необходимы для проведения данного вида работы.

Ключевые слова: краеведение, обучение, воспитание, урок истории, регион.